

Informacja sygnalna

WYNIKI BADAŃ GUS

Badanie obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 roku

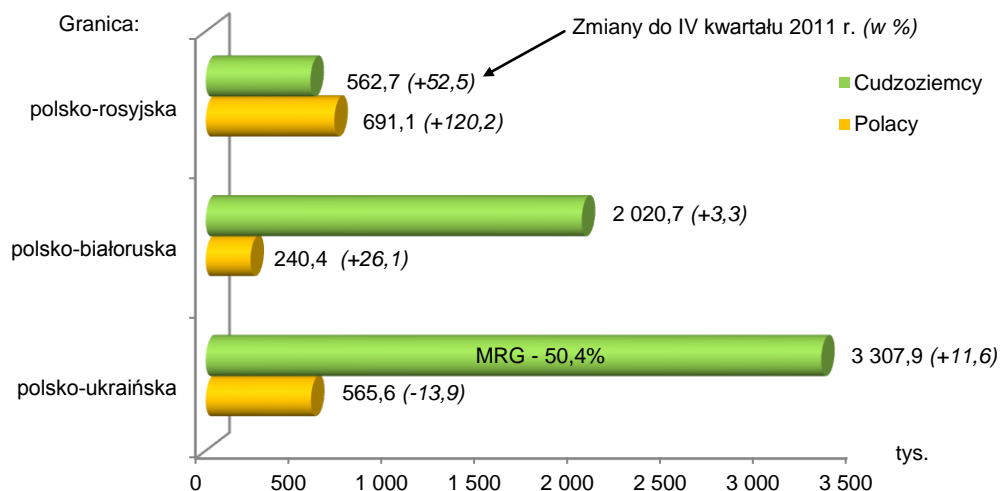
WYNIKI BADANIA

W 2012 r. zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło ok. 28 mln osób, z tego 5,6 mln Polaków (o 8,3% więcej niż przed rokiem) i 22,4 mln cudzoziemców (o 15,5% więcej niż w roku poprzednim). W IV kwartale 2012 r. odnotowano 7,4 mln przekroczeń granicy (o 5,1% mniej niż w III kwartale 2012 r. i o 14,6% więcej niż w IV kwartale 2011 r.), z tego:

- 5,9 mln cudzoziemców (o 5,0% mniej niż w III kwartale 2012 r. i o 11,4% więcej niż w IV kwartale 2011 r.),
- 1,5 mln Polaków (o 5,4% mniej niż w III kwartale 2012 r. i o 28,9% więcej niż w IV kwartale 2011 r.).

Najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (52,4% ogółu przekroczeń polskiego odcinka zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej w IV kwartale 2012 r.), mniej granicę z Białorusią (30,6%) i najmniej (17,0%) granicę z Rosją (wykres 1).

Wykres 1. Ruch graniczny osób na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granicy dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Ukrainą 97,0% stanowili obywatele Ukrainy, na granicy z Rosją 92,4% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 87,5% to obywatele Białorusi.

Wśród osób przekraczających badaną granicę dominowali zmotoryzowani – 88,0% cudzoziemców i 96,0% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo (Medyka i Białowieża) stanowiły 7,3% wśród cudzoziemców i 2,6% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 4,7% i 1,4%.

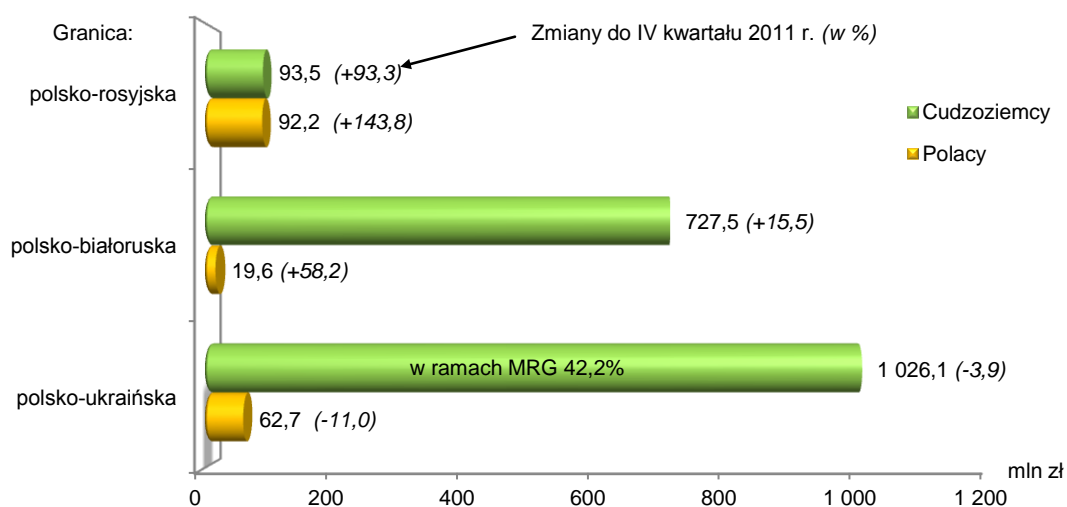
Wśród cudzoziemców objętych badaniem w IV kwartale 2012 r. 93,2% deklarowało jednodniowy pobyt w Polsce. Natomiast Polacy deklarujący jednodniowy pobyt za granicą stanowili 96,0%.

Wyniki badania wskazują, że Kartę Polaka posiadało 8,7% cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską, 1,6% polsko-ukraińską, natomiast na granicy polsko-rosyjskiej odsetek ten był nieznaczny.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w 2012 r. wyniosła 6 620,8 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków w tym okresie wyniosły 647,9 mln zł. Było to odpowiednio o 26,1% i 27,6% więcej niż w roku poprzednim. W IV kwartale 2012 r. wydatki cudzoziemców ukształtowały się na poziomie 1 847,1 mln zł, natomiast Polaków – 174,5 mln zł i były wyższe niż w analogicznym okresie 2011 r. odpowiednio o 5,8% i 44,7%. W stosunku do kwartału poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 3,0%, a Polaków niższe o 8,9%.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

Najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy przekraczający granicę z Ukrainą – 55,5% wydatków cudzoziemców, mniej z Białorusią – 39,4%, a najmniej z Rosją – 5,1%. Z kolei najwięcej wydatków ponieśli Polacy przekraczający granicę z Rosją – 52,9% wydatków Polaków, z Ukrainą – 35,9%, a z Białorusią – 11,2%. Struktura wydatków według odcinków granicy powiązana jest ze strukturą ruchu granicznego.

Dane o ruchu granicznym oraz wydatkach cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, którzy przekraczali zewnętrzną lądową granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2012 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	1 843,9	298,1	446,8	27,1	490	181
Lubelskie	1 464,0	267,5	579,3	35,6	763	262
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	903,9	142,7	294,1	10,8	782	203
Podlaskie	1 116,8	97,7	433,4	8,8	763	222
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	562,7	691,1	93,5	92,2	339	265

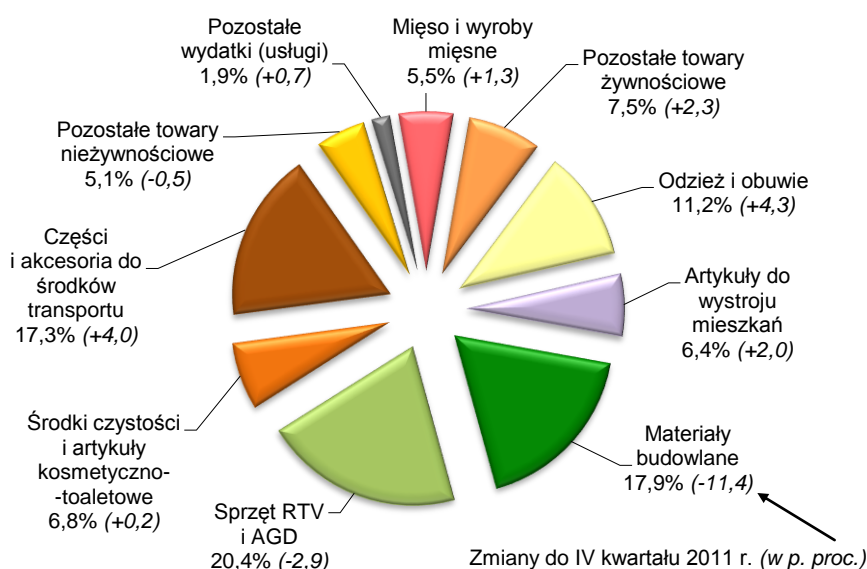
W IV kwartale 2012 r. przekraczający granicę polsko-ukraińską cudzoziemcy ponieśli w Polsce wydatki o 5,9% wyższe w porównaniu z poprzednim kwartałem, a Polacy za granicą o 31,2% niższe. W odniesieniu do analogicznego okresu 2011 r. wydatki cudzoziemców były niższe o 3,9%, natomiast Polaków – o 11,0%. Z kolei w przypadku granicy polsko-białoruskiej wydatki cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem były wyższe o 0,3%, a Polaków – niższe o 5,6%. W porównaniu z IV kwartałem 2011 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 15,5%, zaś Polaków – o 58,2%. W przypadku granicy z Rosją odnotowano spadek wydatków cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem o 5,9%, a Polaków – wzrost o 15,9%. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców i Polaków były wyższe, odpowiednio o 93,3% i 143,8%.

Cudzoziemcy objęci badaniem najwyższe wydatki ponieśli na zakup towarów. W IV kwartale 2012 r. wyniosły one 1 811,9 mln zł. W strukturze wydatków cudzoziemców stanowiło to aż 98,1%, z tego na towary nieżywnościowe przypadło 85,1%, a na towary żywnościowe 13,0%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszyły się sprzęt RTV i AGD, materiały budowlane, części i akcesoria do środków transportu oraz odzież i obuwie. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne. Na usługi (głównie gastronomiczne i noclegi) przeznaczono 35,3 mln zł, co stanowiło 1,9% ogółu wydatków cudzoziemców.

Na poszczególnych odcinkach granicy występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Udział wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską na towary nieżywnościowe (odpowiednio 86,9% i 85,7%) był

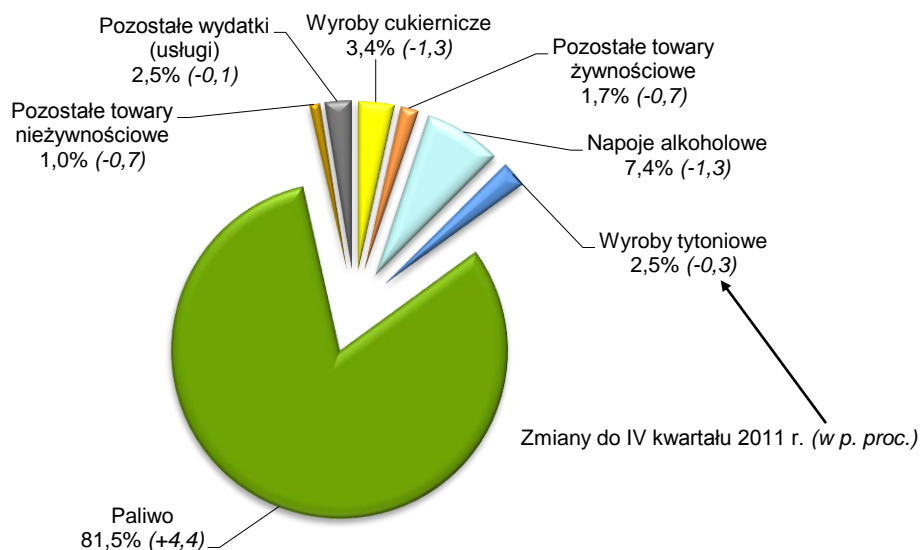
znacznie większy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (59,9%). Natomiast udział wydatków cudzoziemców na towary żywnościowe był większy w przypadku granicy z Rosją (27,8%) niż granicy z Białorusią (12,7%) i Ukrainą (11,9%). Jeśli zaś chodzi o udział usług w wydatkach cudzoziemców, to dla granicy z Rosją (12,3%) był wielokrotnie wyższy niż z Białorusią (1,6%) i Ukrainą (1,2%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najczęściej wydawali na materiały budowlane (27,5%), części i akcesoria do środków transportu (24,3%) oraz sprzęt RTV i AGD (15,3%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i AGD (29,7% wydatków) oraz odzież i obuwie (16,6%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najczęściej wydali na odzież i obuwie (29,1%), usługi (12,3%), głównie gastronomiczne i noclegi oraz mięso i wyroby mięsne (11,7%).

Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

Podobnie jak cudzoziemcy, Polacy objęci badaniem największe wydatki za granicą ponieśli na zakup towarów. W IV kwartale 2012 r. wyniosły one 170,1 mln zł, co stanowiło 97,5% wydatków Polaków. Na towary nieżywnościowe przypadło 82,5% ogółu wydatków (w tym najczęściej na paliwo), a na towary żywnościowe – 5,1% (w tym najczęściej na wyroby cukiernicze). Znaczący udział w strukturze wydatków miały również napoje alkoholowe, a trochę mniejszy wyroby tytoniowe. Na usługi Polacy wydali 4,4 mln zł, co stanowiło 2,5% ogółu ich wydatków. Struktura wydatków Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy była dość zbliżona, z tym, że w przypadku granicy polsko-ukraińskiej udział wydatków na towary żywnościowe (10,8%) oraz usługi (4,7%) był większy niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej (odpowiednio 3,0% i 1,3%) oraz polsko-rosyjskiej (1,6% i 1,3%), natomiast na paliwo (68,4%) mniejszy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (89,9%) i polsko-białoruskiej (84,0%).

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

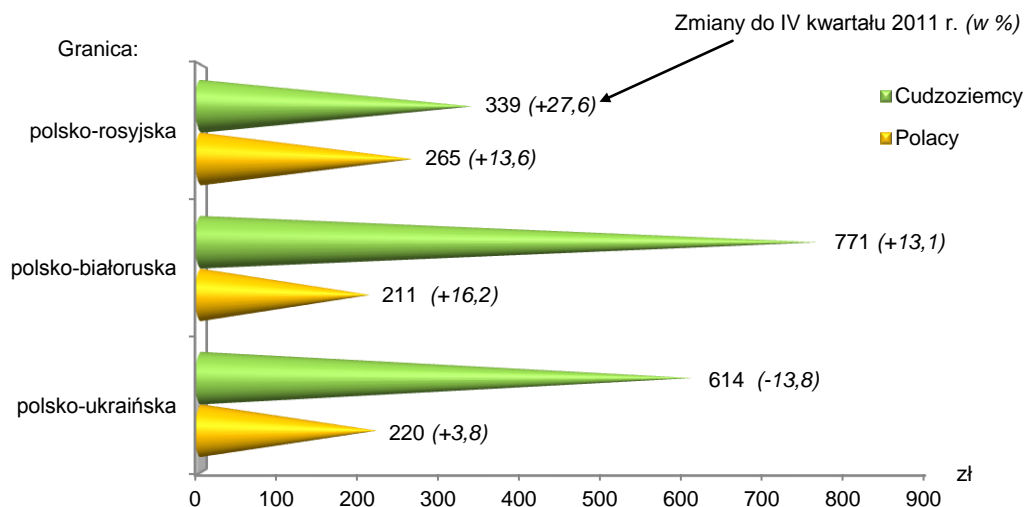

W IV kwartale 2012 r. cudzoziemcy ponieśli w Polsce wyższe wydatki, w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego, głównie na zakup produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 72,6%); odzieży i obuwia (o 72,0%); produktów zbożowych i wyrobów cukierniczych (o 63,3%); artykułów do wystroju mieszkań (o 55,3%); kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 48,5%); części i akcesoriów do środków transportu (37,2%); mięsa i wyrobów mięsnych (o 37,0%) oraz na usługi (o 66,0%). Cudzoziemcy wydali mniej na zakup materiałów budowlanych (o 35,3%) oraz sprzętu gospodarstwa domowego (o 27,1%).

Polacy ponieśli za granicą wyższe wydatki w odniesieniu do IV kwartału 2011 r. na zakup części i akcesoriów do środków transportu (o 131,7%), paliwa (o 53,0%), wyrobów tytoniowych (o 27,1%) oraz napojów alkoholowych (o 22,6%). Odnotowano także wzrost wydatków na usługi (o 40,6%). Polacy wydali mniej na zakup artykułów do wystroju mieszkań (o 35,0%) oraz odzieży i obuwia (o 34,5%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2012 r. ukształtowały się na poziomie 639 zł. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez Polaków objętych badaniem wyniosły 240 zł. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego średnie wydatki cudzoziemców były o 4,7% niższe, a Polaków o 12,2% wyższe. W IV kwartale 2012 r. cudzoziemiec przeciętnie wydał najwięcej na materiały budowlane – 115 zł, części i akcesoria do środków transportu – 111 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 72 zł, odzież i obuwie – 71 zł oraz sprzęt gospodarstwa domowego – 58 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydał najwięcej na paliwo – 196 zł, napoje alkoholowe – 18 zł, wyroby cukiernicze – 8 zł oraz usługi i wyroby tytoniowe – po ok. 6 zł.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

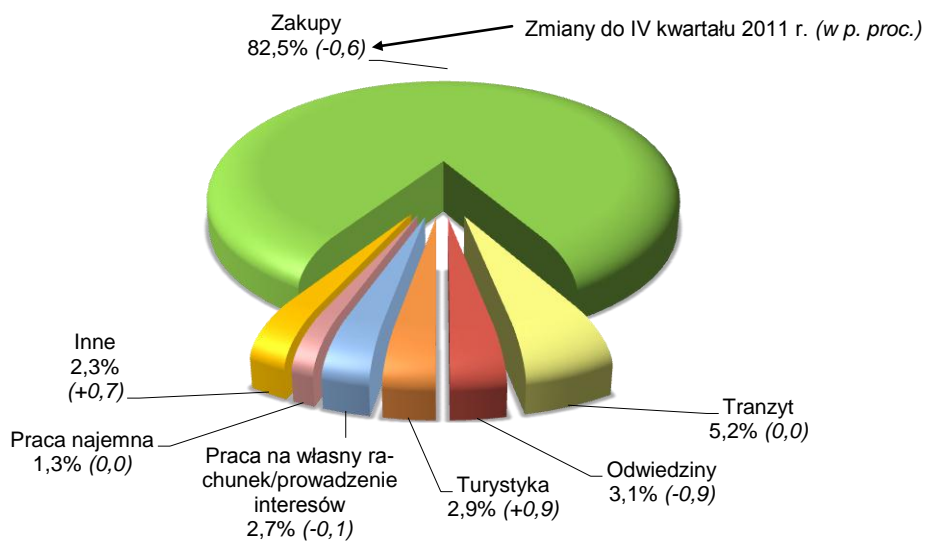

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

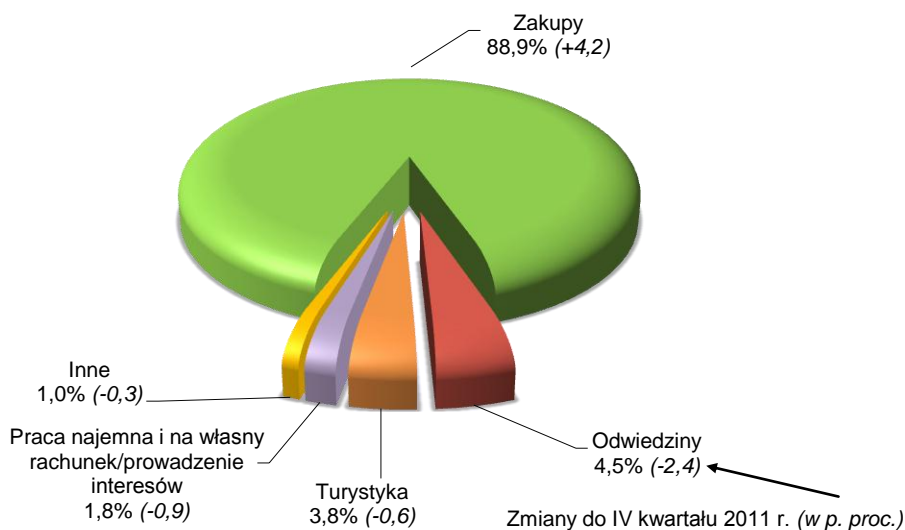
Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów, następnie tranzyt, praca, odwiedziny oraz turystyka. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków, następnie odwiedziny, turystyka i praca.

Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce w IV kwartale 2012 r.

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą w IV kwartale 2012 r.

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie		Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek/prowadzenie interesów	Odwiedziny	Tranzyt	Inne
a - cudzoziemcy b - Polacy		w odsetkach							
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	88,2	0,5	0,9	2,8	1,2	3,1	3,3
	b	100,0	90,1	1,7	0,6	0,9	4,5	x	2,2
Podkarpackie	a	100,0	91,5	0,3	0,2	1,6	1,3	1,9	3,2
	b	100,0	88,4	0,8	1,0	1,2	5,2	x	3,4
Lubelskie	a	100,0	84,3	0,6	1,8	4,3	1,2	4,5	3,3
	b	100,0	92,0	2,7	0,2	0,7	3,6	x	0,8
Granica polsko-białoruska	a	100,0	82,5	2,0	0,3	2,3	6,5	6,2	0,2
	b	100,0	72,8	4,5	0,2	4,7	17,2	x	0,6
Lubelskie	a	100,0	70,5	4,0	0,4	3,1	7,1	14,3	0,6
	b	100,0	83,7	6,7	0,1	1,9	6,8	x	0,8
Podlaskie	a	100,0	90,4	0,6	0,2	1,7	6,0	0,9	0,2
	b	100,0	58,4	1,5	0,4	8,4	31,1	x	0,2
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	47,5	21,0	7,4	3,7	2,7	14,8	2,9
	b	100,0	92,2	5,3	0,6	0,5	1,2	x	0,2
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	47,5	21,0	7,4	3,7	2,7	14,8	2,9
	b	100,0	92,2	5,3	0,6	0,5	1,2	x	0,2

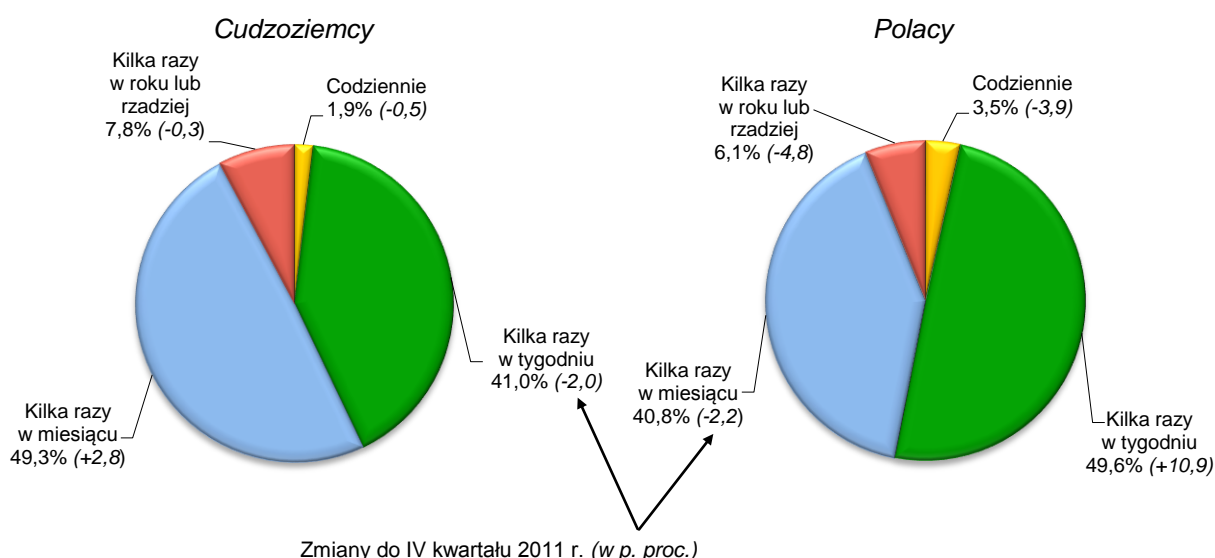
Struktura cudzoziemców przekraczających granicę według celu wizyty w Polsce była wyraźnie odmienna na granicy polsko-rosyjskiej. Największy udział stanowili cudzoziemcy podróżujący w celu dokonania zakupów, ale udział ten był prawie o połowę mniejszy niż w przypadku granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej. Z kolei znacznie wyższy był odsetek cudzoziemców przekraczających granicę z Rosją w celach turystycznych i tranzytu. Wiąże się z tym wyższy odsetek cudzoziemców deklarujących czas pobytu w Polsce dłuższy niż jeden dzień, który wyniósł 17,5%, podczas gdy dla granicy z Białorusią – 7,2%, a z Ukrainą – 4,9%. Sytuacja ta znajduje odzwierciedlenie w wysokości i strukturze

wydatków. Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską ponosili kilkakrotnie wyższe przeciętne wydatki na usługi.

Struktura Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-rosyjską była dość podobna, natomiast na granicy polsko-białoruskiej był znacznie wyższy odsetek podróżujących w odwiedziny, a mniejszy w celu dokonania zakupów.

W IV kwartale 2012 r. najwięcej cudzoziemców objętych badaniem przekraczało granicę kilka razy w miesiącu (49,3%), następnie kilka razy w tygodniu (41,0%). Wśród Polaków udział przekraczających granicę kilka razy w tygodniu stanowił 49,6%, a kilka razy w miesiącu – 40,8%.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekraczania granicy w IV kwartale 2012 r.

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r. ze względu na częstotliwość jej przekraczania – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w odsetkach									
Granica polsko-ukraińska	100,0	3,1	66,2	26,7	4,0	100,0	3,1	36,5	48,7	11,8
Podkarpackie	100,0	3,7	61,2	30,3	4,8	100,0	4,5	24,2	55,0	16,4
Lubelskie	100,0	2,4	72,1	22,4	3,1	100,0	1,5	50,1	41,7	6,7
Granica polsko-białoruska	100,0	0,1	1,6	88,4	9,8	100,0	0,3	0,5	94,2	5,0
Lubelskie	100,0	0,2	2,7	79,6	17,5	100,0	0,6	0,8	96,8	1,8
Podlaskie	100,0	0,0	0,9	94,3	4,8	100,0	0,0	0,0	90,8	9,2
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	0,8	23,1	52,3	23,9	100,0	4,8	73,4	20,1	1,8
Warmińsko-mazurskie	100,0	0,8	23,1	52,3	23,9	100,0	4,8	73,4	20,1	1,8

Struktura cudzoziemców według częstotliwości przekraczania poszczególnych odcinków granicy była zróżnicowana. Na granicy z Ukrainą największy odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w tygodniu, natomiast w przypadku granicy z Białorusią i Rosją – kilka razy w miesiącu. Warto zaznaczyć, że w przypadku granicy polsko-rosyjskiej występował znacznie wyższy niż dla pozostałych odcinków granicy odsetek cudzoziemców podróżujących do Polski kilka razy w roku lub rzadziej.

Wśród Polaków przekraczających granice z Ukrainą i z Białorusią największy odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w miesiącu, natomiast w przypadku granicy z Rosją – kilka razy w tygodniu.

Mały ruch graniczny

Mały ruch graniczny znacznie ułatwia regularne przekraczanie zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej przez osoby zamieszkujące strefę przygraniczną w celu pobytu w strefie przygranicznej m.in. ze względów społecznych, kulturalnych, rodzinnych lub ekonomicznych. Umowa o małym ruchu granicznym z Ukrainą weszła w życie 1 lipca 2009 r.¹, a z Rosją 27 lipca 2012 r.² W przypadku granicy polsko-ukraińskiej mały ruch graniczny (MRG) ma większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz. Z kolei wprowadzenie MRG na granicy z obwodem kaliningradzkim jest istotne dla obu stron. Poza tym, strefa małego ruchu granicznego przy granicy z Rosją jest wyjątkowa ze względu na swój obszar, gdyż sięga znacznie dalej niż 30 czy 50 km od granicy.³

Na granicy polsko-ukraińskiej w ramach MRG w IV kwartale 2012 r. odnotowano 1,7 mln odpraw,⁴ co stanowiło 50,4% przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG była o 13,0% większa, a w stosunku do analogicznego okresu roku 2011 – o 15,5% większa. Najwięcej przekroczeń granicy przez cudzoziemców w ramach MRG w IV kwartale 2012 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (34,1% ogółu odpraw w ramach MRG na granicy polsko-ukraińskiej), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy.

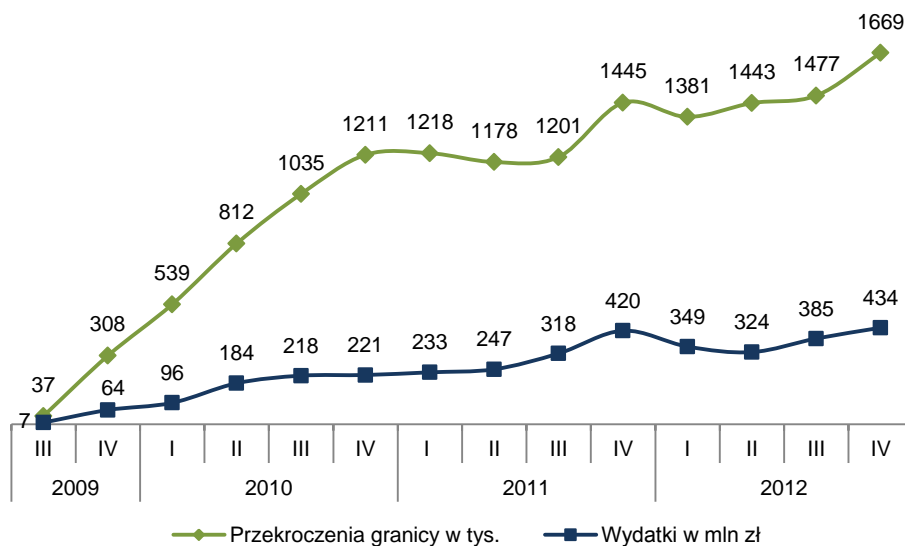
¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

² Ustawa z dnia 16 marca 2012 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Moskwie dnia 14 grudnia 2011 r. (DzU z dnia 10 maja 2012 r., poz. 498).

³ Rozporządzenie nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich i zmieniające postanowienia Konwencji z Schengen (Dz.Urz. UE nr L 29 z dnia 3 lutego 2007 r.); Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1342/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 1931/2006 w odniesieniu do włączenia obwodu kaliningradzkiego i niektórych powiatów polskich do obszaru uznawanego za strefę przygraniczną (Dz.Urz. UE nr L 347 z dnia 30 grudnia 2011 r.).

⁴ Dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

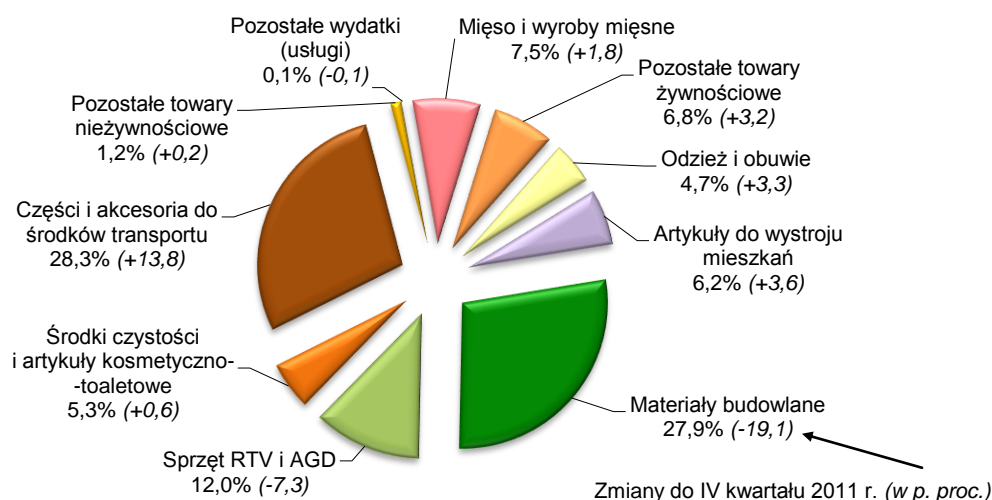
Wykres 9. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG według kwartałów

Jak wskazują wyniki badania, w ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę polsko-ukraińską kilka razy w tygodniu (75,2%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 20,2%, zaś codziennie – 3,8%.

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2012 r. wyniosła 433,5 mln zł, co stanowiło 42,2% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w ramach MRG były wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim o 12,6%, a w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego – o 3,1% wyższe.

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2012 r.

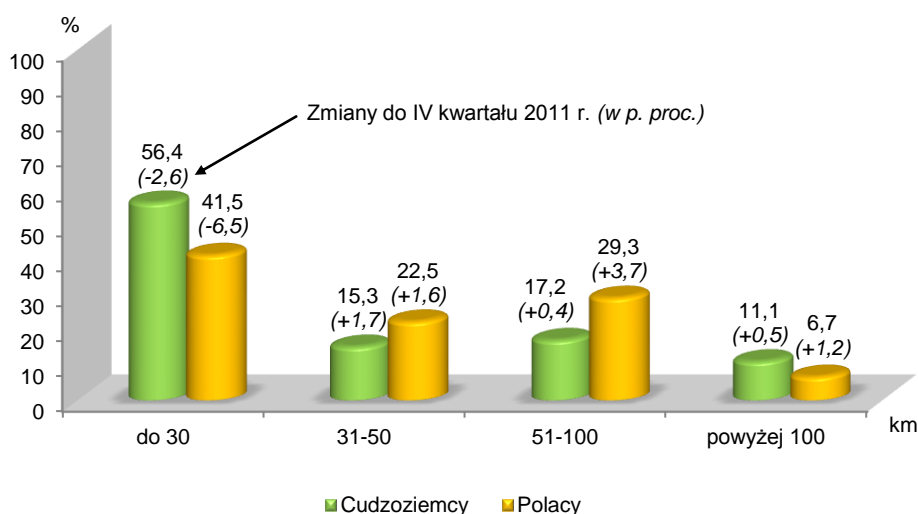
Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w IV kwartale 2012 r. wyniosły 519 zł. W odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wydatki te były o 10,7% niższe.

Z analizy danych wynika, że wprowadzenie przepisów ułatwiających przekraczanie granicy znacząco wpłynęło na ożywienie ruchu w pasie przy granicy z Ukrainą.

Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

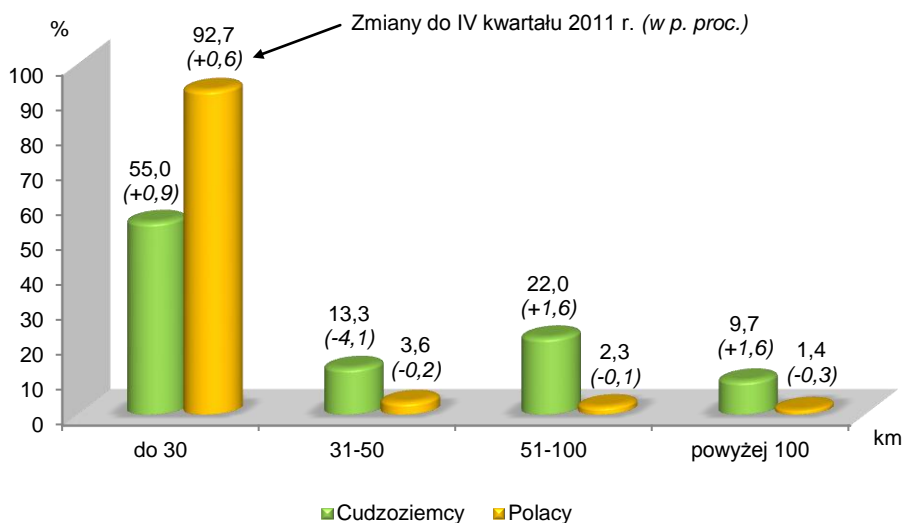
Badanie przeprowadzone w IV kwartale 2012 r. pokazuje, że przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy UE cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 71,7% cudzoziemców i 64,0% Polaków, przy czym 56,4% cudzoziemców i 41,5% Polaków mieszkało w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 11,1% cudzoziemców i 6,7% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Wykres 11. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w IV kwartale 2012 r.

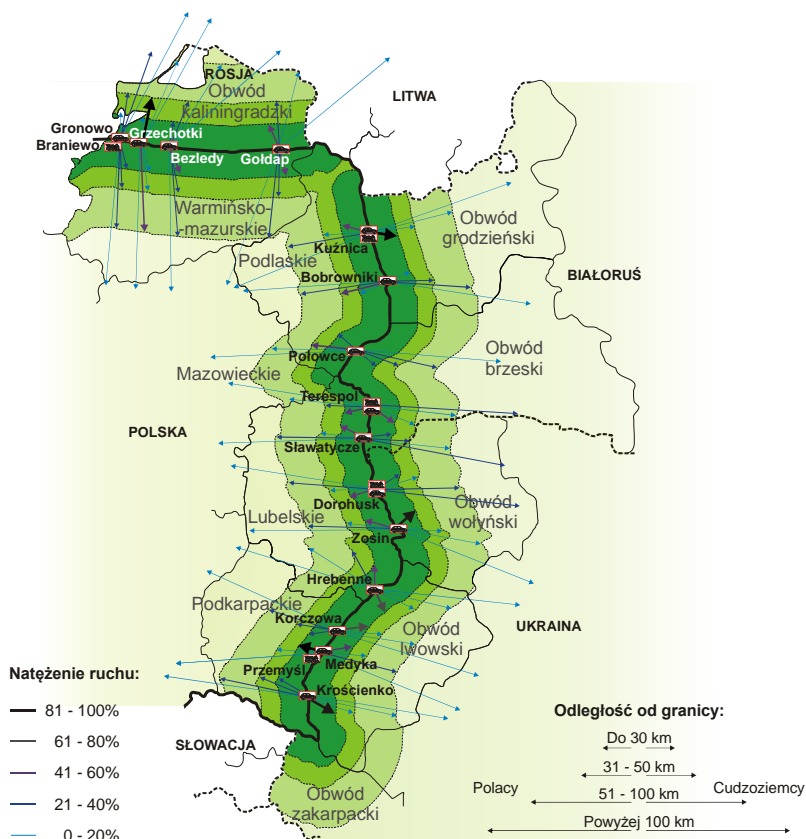
Przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 68,3% cudzoziemców i aż 96,3% Polaków, przy czym 55,0% cudzoziemców i 92,7% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zakupów dokonywało 9,7% cudzoziemców i 1,4% Polaków.

Wykres 12. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w IV kwartale 2012 r.

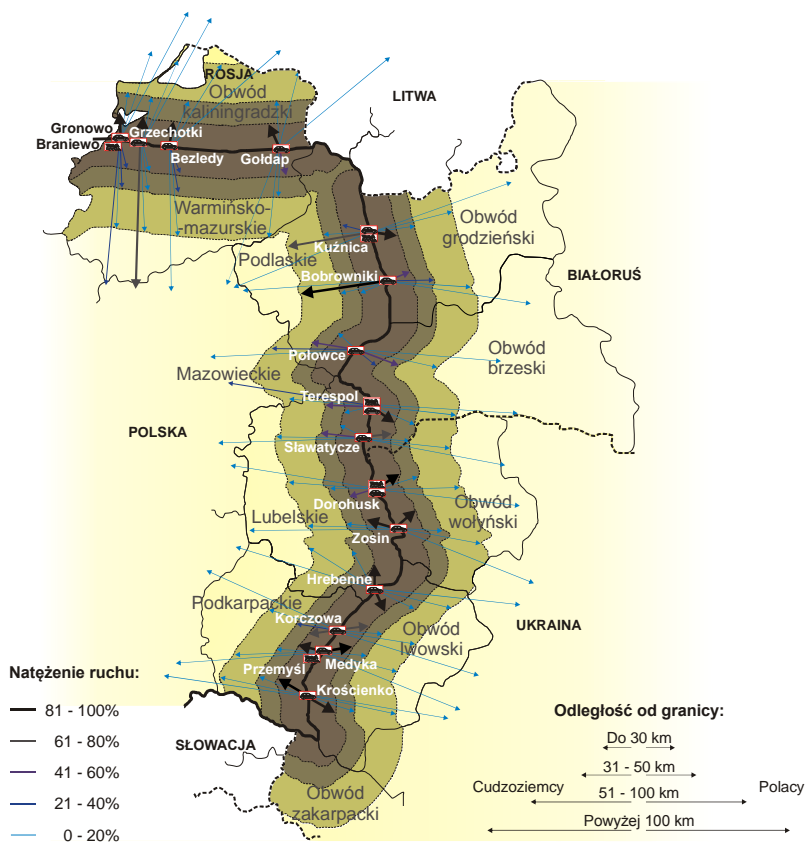
Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonaną na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Ukrainą – 75,2% cudzoziemców oraz 72,7% Polaków, z Białorusią – odpowiednio 64,2% i 73,8%, a z Rosją – 75,4% cudzoziemców i 54,3% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską większość stanowili mieszkańcy strefy do 30 km od granicy, odpowiednio 65,3% i 51,3%. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej najwięcej (56,2%) badanych cudzoziemców mieszkało w pasie 31-50 km. W pasie do 30 km od granicy mieszkało 53,7% Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską, 42,8% – przekraczających granicę polsko-białoruską i 31,1% – przekraczających granicę polsko-rosyjską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 87,1% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy z Rosją – 50,3% i z Białorusią – 40,3%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków dokonywała zakupów w pasie do 50 km zarówno w przypadku granicy z Rosją – 99,0%, Białorusią – 94,4%, jak i Ukrainą – 93,7%. Na granicy polsko-ukraińskiej odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w pasie do 30 km – 81,0%. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej odsetek ten wyniósł 27,4%, a polsko-białoruskiej – 16,9%. Z kolei na granicy z Rosją, gdzie występował znaczny odsetek obcokrajowców

podróżujących w celach turystycznych i tranzytem, odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w odległości powyżej 100 km – 38,0%, podczas gdy w przypadku granicy z Białorusią wskaźnik ten wyniósł 10,6%, a z Ukrainą – 5,3%.

Należy podkreślić, że 61,5% wydatków cudzoziemców w Polsce i 95,3% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 45,5% wydatków cudzoziemców i 91,7% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej, która charakteryzuje się pewną odmiennością ze względu na cel i odległość podróżowania oraz związaną z tym strukturę wydatków, cudzoziemcy w odległości powyżej 100 km od granicy ponieśli 46,6% wydatków (analogiczny wskaźnik dla granicy polsko-białoruskiej wyniósł 11,8%, a polsko-ukraińskiej – 10,0%).

Podsumowanie

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi wysoki odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie, jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę. Należy też zaznaczyć, że większość wydatków cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą została poniesiona w pasie do 50 km od granicy.

Największe natężenie ruchu granicznego występuje na granicy polsko-ukraińskiej, gdzie liczba przekraczających w 2012 r. była 3,7 razy większa niż na granicy polsko-rosyjskiej oraz 1,7 razy większa niż na granicy polsko-białoruskiej. Wielkość ruchu granicznego wpływa na wysokość wydatków cudzoziemców i Polaków. Kwoty pozostawione przez cudzoziemców w Polsce w 2012 r. są 10,2 razy wyższe niż Polaków za granicą. W 2012 r. największe wydatki zostały poniesione przez cudzoziemców i Polaków przekraczających granicę z Ukrainą, natomiast w IV kwartale ub.r. – przez cudzoziemców przekraczających granicę z Ukrainą oraz przez Polaków przekraczających granicę z Rosją.

Wartość wydatków cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą jest znacząca w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego Polski. Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, w 2012 r. wyniosły 3,5 mld zł, natomiast wydatki Polaków powracających z Ukrainy – 269,5 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu zagranicznego dla Polski pokazują, że eksport towarów na Ukrainę w tym okresie wyniósł 17,2 mld zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 8,4 mld zł.⁵

---

⁵ Dane wstępne.

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W 2012 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 2,2 mld zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 70,1 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 6,6 mld zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) 3,3 mld zł.⁶

Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 470,5 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 272,3 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 32,3 mld zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 89,9 mld zł.⁷ Wydatki na zakup towarów poniesione przez Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Białorusinów i Ukraińców w Polsce. Z kolei eksport z Polski do Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

Wydatki poniesione w 2012 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z wartością sprzedaży na eksport oraz wartością zakupów z importu podmiotów z województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły ok. 34% w porównaniu z wartością sprzedaży na eksport podmiotów z województwa lubelskiego. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła ok. 24%, podkarpackiego – ok. 11%, a warmińsko-mazurskiego – ok. 3%.⁸ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły ok. 4% w porównaniu z wartością zakupów z importu podmiotów z województwa lubelskiego. Analogiczna relacja dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła ok. 5%, a dla podkarpackiego i podlaskiego – ok. 1%.⁹

Warto też dodać, że wartość zakupów towarów dokonanych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w 2012 r. w cenach bieżących stanowiła 9,5% w porównaniu z wartością sprzedaży detalicznej¹⁰ województw położonych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski wskazują, że zdecydowana większość osób wyjeżdża za granicę i powraca w ciągu jednego dnia, głównie w celu dokonania zakupów. W strukturze wydatków przeważają środki przeznaczone na zakup towarów, a niewielką część stanowią wydatki na

---

^{6,7} Dane wstępne.

⁸ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe *F-01/I-01* (metoda przedsiębiorstw) wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w I półroczu 2012 r. wyniosła 4,2 mld zł, z województwa podlaskiego – 3,1 mld zł, podkarpackiego – 8,7 mld zł, a z warmińsko-mazurskiego – 5,1 mld zł.

⁹ Ibidem. Wartość zakupów z importu towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w I półroczu 2012 r. wyniosła 2,8 mld zł, z warmińsko-mazurskiego – 2,8 mld zł, z województwa podkarpackiego – 5,9 mld zł, a z podlaskiego – 2,3 mld zł.

¹⁰ W 2011 r.

usługi. Na poszczególnych odcinkach omawianej granicy można zauważyć zróżnicowanie badanych zjawisk. Pewną odmiennością charakteryzuje się granica polsko-rosyjska, zarówno jeśli chodzi o cele, w jakich cudzoziemcy przybywali do Polski, jak również związaną z tym odległość podróży, strukturę wydatków czy częstotliwość przekraczania granicy.

Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy jest wprowadzenie małego ruchu granicznego. Od grudnia 2011 r. Polska wprowadziła także dodatkowe ułatwienie w przekraczaniu granicy polsko-ukraińskiej dla obywateli Ukrainy – wize w celu realizacji turystyki zakupowej w Polsce. Według danych Komendy Głównej Straży Granicznej w 2012 r. odnotowano 109,6 tys. przyjazdów cudzoziemców do Polski na podstawie wize zakupowej. W IV kwartale 2012 r. przyjazdów tych było 35,4 tys. (o 4,9% więcej niż w poprzednim kwartale).

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Białymstoku, Lublinie i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub jednorodnej grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane jest pytanie o Kartę Polaka), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w językach: ukraińskim, białoruskim, rosyjskim, angielskim, niemieckim, francuskim i litewskim. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankieterzy statystyki publicznej.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W 2012 r. zebrano łącznie 68,4 tys. ankiet, w tym 19,9 tys. w IV kwartale. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym w 2012 r. wyniosła 119,7 tys., w tym 33,8 tys. w IV kwartale.

Dane o ruchu granicznym dotyczą liczby przekroczeń granicy zarejestrowanych przez Straż Graniczną, a nie osób, które tę granicę przekraczają (osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza).

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.

Opracowała:
Magdalena Kozyra-Cybulska, specjalista
Urząd Statystyczny w Rzeszowie
Tel. 17 853 52 10